

А К Т

лісопатологічного обстеження лісових насаджень

14.05.2026

селище Катюжанка

На звернення філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України», лист від 05.05.2026 № 8153/40.1.9-2026, згідно п.п. 3, 4, 5, 6 Санітарних правил в лісах України затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 27.07.1995 № 555 (далі Правила), нами: начальником відділу державного спеціалізованого лісозахисного підприємства «Київлісозахист» (далі - ДСЛП «Київлісозахист») Галиною ЗАБОЛОТНЬОЮ, провідним інженером-лісопатологом ДСЛП «Київлісозахист» Вікторією ШВЕНЬ, помічником начальника Димерського надлісництва філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України» Михайлом ЛІНКЕВИЧЕМ, інженером з охорони та захисту лісу I категорії філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України» Ігорем ДЕМИДАСЕМ, лісничим Деснянського лісництва Владиславом ВЕРБОЮ, лісничим Хутірського лісництва Валентином ЛУЦИШИНИМ, лісничим Хотянівського лісництва В'ячеславом ХОМУТОВСЬКИМ, лісничим Вищедубечанського лісництва Євгеном БРУЄМ в період 11-14.05.2026 року проведене лісопатологічне обстеження насаджень Димерського надлісництва філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України» на предмет доцільності призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів на 2026 рік.

Коротка таксаційна характеристика ділянок лісу, в яких проведене лісопатологічне обстеження наведена за матеріалами базового лісовпорядкування 2015 року.

Результати обстеження:

У таблиці 1 наведено таксаційну характеристику ділянок соснових насаджень, всихання яких відбулося внаслідок пошкодження стовбуровими шкідниками.

Таблиця 1

Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, гектарів	Номер ділянки	Площа, що потребує ВСР, гектарів	Коротка таксаційна характеристика насадження відповідно до матеріалів лісовпорядкування							Категорія захисності	Причини призначення заходів
					склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, куб. метрів на 1 гектар		
Деснянське лісництво													
283	7	2.5		2.5	4С3ЗДЗ1БП2ВЛЧ	71	0.70	1А	26	36	310	2	великий та малий соснові лубоїди
283	9	2.5		2.5	10СЗ+ДЗ+БП	71	0.60	1А	27	36	370	2	великий та малий соснові лубоїди
304	1	0.7		0.7	10СЗ	91	0.60	1	27	38	360	2	великий та малий соснові лубоїди
304	3	0.6		0.6	4С32ВЛЧ1ДЗ2БП 10С	91	0.70	2	23	40	260	2	великий та малий соснові лубоїди
304	8	0.7		0.7	10СЗ+БП	91	0.60	1	27	36	360	2	великий та малий соснові лубоїди

322	16	1.8	(1)	1.7	10СЗ+БП	81	0.70	1	26	34	380	2	великий та малий соснові лубоїди
324	1	8.1		8.1	9СЗ1БП+ДЗ	76	0.70	1	25	28	360	2	великий та малий соснові лубоїди
324	3	1.2		1.2	10СЗ+БП	91	0.60	1	27	48	350	2	великий та малий соснові лубоїди
328	8	1.8	(1)	1.6	10СЗ	81	0.60	1	27	36	360	2	великий та малий соснові лубоїди
338	2	3.8		3.8	9СЗ1БП	52	0.70	1	20	22	240	2	великий та малий соснові лубоїди
338	9	7.6		7.6	10СЗ+БП	91	0.60	1	26	36	340	2	великий та малий соснові лубоїди
338	15	0.6		0.6	10СЗ	91	0.60	1	26	36	340	2	великий та малий соснові лубоїди
Разом:				31.6									
Вищедубечанське (Тарасівське) лісництво													
440	2	8.9		8.9	9СЗ1БП+ВЛЧ	106	0.60	1	28	44	330	2	великий та малий соснові лубоїди
441	10	2.0		2.0	7СЗ3БП	96	0.60	1А	30	48	290	2	великий та малий соснові лубоїди
450	7	13.0		13.0	7СЗ(101)1ДЗ1СЗ(81)1БП	101	0.60	2	26	38	280	2	великий та малий соснові лубоїди
450	14	0.3		0.3	10СЗ+БП+ДЗ	61	0.60	1А	26	28	350	2	великий та малий соснові лубоїди
450	15	3.2		3.2	10СЗ+ДЗ	101	0.60	1	29	40	370	2	великий та малий соснові лубоїди
457	14	5.8		5.8	9СЗ(96)1СЗ(121)+ДЗ	96	0.65	1	28	40	380	2	великий та малий соснові лубоїди
458	9	5.2		5.2	10СЗ	64	0.60	1А	25	28	320	2	великий та малий соснові лубоїди
Вищедубечанське (Острівське) лісництво													
493	6	1.5		1.5	10СЗ+БП	81	0.70	2	23	30	340	2	великий та малий соснові лубоїди
521	1	3.0		3.0	8СЗ2БП+ДЗ	66	0.70	1А	25	28	300	2	великий та малий соснові лубоїди
521	10	3.2		3.2	6СЗ3БП1ДЗ	71	0.70	1	23	26	240	2	великий та малий соснові лубоїди
521	12	2.3		2.3	10СЗ+ДЗ+БП	116	0.50	2	26	38	290	2	великий та малий соснові лубоїди
521	14	0.7		0.7	9СЗ1БП	106	0.50	1	29	42	300	2	великий та малий соснові лубоїди
532	16	1.8		1.8	10СЗ	101	0.60	1	28	34	370	2	великий та малий соснові лубоїди
Вищедубечанське (Лебедівське) лісництво													
613	4	0.9	(2)	0.8	10СЗ	88	0.80	1А	30	36	520	2	великий та малий соснові лубоїди
Разом:				51.7									
Хутірське (Дачне) лісництво													
93	11	15.0	(3)	13.4	10СЗ+БП	86	0.70	1	27	36	400	2	великий та малий соснові лубоїди
112	18	1.6		1.6	9СЗ1БП	91	0.60	1	28	44	320	2	великий та малий соснові лубоїди
112	19	4.7	(2)	1.5	10СЗ+ДЗ	96	0.50	1	28	40	345	2	великий та малий соснові лубоїди
Хутірське лісництво													
180	14	2.4	(3)	0.8	10СЗ+БП	51	0.70	2	17	20	220	2	великий та малий соснові лубоїди
185	14	2.6		2.6	9СЗ1БП	57	0.70	1	21	26	310	2	великий та малий соснові лубоїди
185	16	2.1	(2)	1.7	10СЗ+БП	59	0.75	1	21	26	320	2	великий та малий соснові лубоїди
193	13	1.8		1.8	8СЗ2БП	50	0.90	2	17	24	250	2	великий та малий соснові лубоїди
193	15	1.0		1.0	10СЗ	46	0.60	2	16	22	170	2	великий та малий соснові лубоїди
193	16	1.6		1.6	10СЗ	46	0.70	1	17	20	220	2	великий та малий соснові лубоїди
193	19	6.0	(2)	5.6	10СЗ+БП	73	0.85	2	22	32	385	2	великий та малий соснові лубоїди
198	2	5.1	(2)	3.6	8СЗ(76)2СЗ(61)+БП	76	0.70	1	25	36	360	2	великий та малий соснові лубоїди
198	7	3.1	(4)	1.8	10СЗ+БП	86	0.70	1	27	36	400	2	великий та малий соснові лубоїди
199	1	4.8		4.8	10СЗ+БП+ГЗ	86	0.70	1	27	36	395	2	великий та малий соснові лубоїди

205	4	1.3		1.3	9С31ДЗ+БП	81	0.70	1	27	36	425	2	великий та малий соснові лубоїди
205	7	1.5		1.5	10С3+БП	81	0.70	1	27	36	400	2	великий та малий соснові лубоїди
205	8	0.9		0.9	10С3+ДЗ	81	0.70	1	27	36	450	2	великий та малий соснові лубоїди
206	6	1.8		1.8	10С3	91	0.70	1	28	44	420	2	великий та малий соснові лубоїди
210	16	1.0		1.0	10С3	91	0.70	1	29	44	420	2	великий та малий соснові лубоїди
Хутірське (Приморське) лісництво													
384	4	3.4	(3)	0.9	10С3+ДЗ	64	0.85	1	22	20	395	2	великий та малий соснові лубоїди
384	4	3.4	(4)	1.6	10С3+ДЗ	64	0.85	1	22	20	395	2	великий та малий соснові лубоїди
384	7	13.6	(2)	13.2	9С31ДЗ	86	0.70	1	26	32	413	2	великий та малий соснові лубоїди
385	2	13.3	(2)	12.7	10С3+ДЗ+БП	86	0.55	1	26	30	303	2	великий та малий соснові лубоїди
385	8	9.1	(2)	8.1	8С3(76)2С3(100)+БП	76	0.70	1	26	32	432	2	великий та малий соснові лубоїди
Разом:				84.8									
Хотянівське (Дубечанське) лісництво													
723	1	9.5	(1)	8.9	10С3	91	0.70	1	26	36	400	2	великий та малий соснові лубоїди
684	5	1.4		1.4	10С3	96	0.70	1	27	32	430	2	великий та малий соснові лубоїди
Хотянівське (Нлвосілківське) лісництво													
757	9	0.5		0.5	10С3	96	0.70	2	26	36	400	2	великий та малий соснові лубоїди
767	9	5.6	(1)	0.8	10С3	91	0.75	1	28	38	470	2	великий та малий соснові лубоїди
782	8	12.0	(1)	11.8	10С3	91	0.80	1	26	32	450	2	великий та малий соснові лубоїди
782	7	2.5	(2)	2.3	10С3	73	0.85	1	24	26	430	2	великий та малий соснові лубоїди
785	13	0.7		0.7	10С3+БП+ДЗ	76	0.80	1	25	26	445	2	великий та малий соснові лубоїди
799	1	2.7	(3)	1.2	10С3	96	0.70	1	29	40	470	2	великий та малий соснові лубоїди
807	13	2.2		2.2	10С3	86	0.70	1	26	32	400	2	великий та малий соснові лубоїди
Хотянівське лісництво													
824	8	3.1		3.1	10С3	66	0.90	1	23	28	435	2	великий та малий соснові лубоїди
824	11	2.6		2.6	10С3	76	0.75	1	25	28	385	2	великий та малий соснові лубоїди
Разом:				35.5									
Разом ВСР:				203.6									

Під час обстеження насаджень встановлено ослаблення дерев сосни звичайної (*Pinus sylvestris*). У нижній частині стовбурів (зона товстої кори) виявлено ознаки заселення великим сосновим лубоїдом (*Tomicus piniperda*), а саме: звивисті повздовжні маточні та личинкові ходи під корою, відшарування кори. У верхній частині стовбурів повалених дерев (зона тонкої кори) зафіксовано заселення малим сосновим лубоїдом (*Tomicus minor*), що проявляється у вигляді поперечних дугоподібних маточних ходів. Під проекціями крон на лісовій підстилці виявлено від 5 до 7 шт./м² свіжих пошкоджених пагонів, під час додаткового живлення дорослою стадією лубоїдів, що свідчить про значну чисельність популяції шкідників. У зоні перехідної кори виявлено ознаки пошкодження синьою сосною златкою (*Phaenops cyanea*) звивисті, мілкі, плескуваті ходи та пошкодження заболоні.

Насадження характеризуються сильним ступенем пошкодження: наявні, як поодинокі так і групи і дерева IV – VI категорій стану.

Частина насаджень уражені сосною губкою (*Porodaedalea pini*), що утворює багаторічні плодові тіла. При цьому спори гриба проникають крізь місця механічних пошкоджень кори та лубу таких як, термічні пошкодження (опіки, морозобоїни), місця зламу відмерлих сучків, ділянки живлення короїдів тощо, звідки міцелій поширюється по стовбуру, залишаючи пустоти, які заповнені білими пластівцями нерозкладеної целюлози. Розвиток патологічних процесів спричиняє ямчасту гниль, що поступово перетворює деревину на труху. За окомірною оцінкою ураження підтверджується наявністю плодових тіл на деревах.

У період обстеження встановлено супутнє заселення дерев стовбуровими шкідниками, а саме: великий сосновий лубоїд (*Tomicus piniperda*), малий сосновий лубоїд (*Tomicus minor*), синя соснова златка (*Phaenops cyanea*).

В кв.481 вид.3 Вищедубечанського (Острівського) лісництва соснове насадження-осередок кореневої губки (*Heterobasidion annosum*). Характер всихання визначено як дифузний, ступінь ураження - слабкий. У процесі обстеження встановлено такі ознаки ураження:

- наявність поодиноких вітровальних дерев;
- наявність дерев із нахилом понад 30° від вертикальної осі;
- ураження кореневої системи з розвитком корозійно-деструктивної гнилі (строкатої ситової).

Зовнішні ознаки ураження дерев:

- зменшення річного приросту;
- ажурність крон;
- укорочення хвої;
- втрата блиску хвої;
- зміна забарвлення хвої (блідо-зелений відтінок з подальшим пожовтінням);
- передчасне осипання хвої.

Характер поширення ураження: поодинокий, стан осередку: діючий.

У таблиці 3 наведено ділянки, які постраждали внаслідок аварій та стихійного лиха (вітровал, бурелом).

Таблиця 3

Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, гектарів	Номер ділянки	Площа, що потребує ВСР, гектарів	Коротка таксаційна характеристика насадження відповідно до матеріалів лісовпорядкування								Категорія захисності	Причини призначення заходів
					склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, куб. метрів на 1 гектар			
Деснянське лісництво														
304	7	7.1	(1)	7.0	8СЗ1БП1ВЛЧ	66	0.70	1	24	32	330	2	аварії та стихійне лихо	

322	26	1.8		1.8	10СЗ+БП	91	0.60	2	25	26	330	2	аварії та стихійне лихо
Разом:				8.8									
Вищедубечанське (Тарасівське) лісництво													
457	1	9.9		9.9	9СЗК1БП	91	0.60	1	28	38	320	2	аварії та стихійне лихо
471	6	6.0		6.0	6СЗ4БП+ДЗ	91	0.55	1А	30	40	240	2	аварії та стихійне лихо
Вищедубечанське (Острівське) лісництво													
475	1	18.3	(3)	14.4	10СЗ+БП	116	0.60	2	27	40	340	2	аварії та стихійне лихо
493	1	1.0		1.0	10СЗ	121	0.60	2	29	52	390	2	аварії та стихійне лихо
530	1	4.9		4.9	9СЗ1БП+ДЗ+ВЛЧ	81	0.60	1А	28	38	360	2	аварії та стихійне лихо
530	2	1.0		1.0	10СЗ+ДЗ+БП	111	0.55	2	28	40	350	2	аварії та стихійне лихо
530	3	10.7		10.7	6СЗ(121)4СЗ(91)+БП	121	0.55	2	28	44	340	2	аварії та стихійне лихо
Вищедубечанське лісництво													
543	3	0.8		0.8	8СЗ2ДЗ+БП	71	0.80	3	18	36	270	2	аварії та стихійне лихо
543	5	0.8		0.8	10СЗ+БП+ОС+ДЗ+ВЛЧ	96	0.70	1	29	36	430	2	аварії та стихійне лихо
543	8	0.5		0.5	5СЗ(91)3СЗ(60)1ВЛЧ1БП+ДЗ	91	0.60	1	27	40	285	2	аварії та стихійне лихо
544	1	4.0		4.0	7СЗ1ВЛЧ(91)1ВЛЧ(50)1БП+ДЗ	91	0.60	1	27	40	310	2	аварії та стихійне лихо
545	7	1.6		1.6	6СЗ(121)2СЗ(74)1ВЛЧ1БП	121	0.60	1	30	44	335	2	аварії та стихійне лихо
Разом:				55.6									
Разом ВСР:				64.4									

В обстежених насадженнях, які постраждали внаслідок вітровалу та бурелому виявлені дерева з вивернутими кореневими системами з ґрунту, зі зламами стовбурів на висоті від 3 до 6 м, підірваною кореневою системою, з нахилом стовбура понад 30 градусів від вертикальної осі, зламами верхівкової частини дерев. Характер пошкодження поодинокій.

Насадження характеризуються від слабкого до середнього ступеня пошкодження: наявні, як поодинокі так і групи і дерева IV – VI категорій стану.

Крім зазначених вище чинників, погіршення санітарного стану обстежених насаджень зумовлене: природним старінням деревостанів; внутрішньовидовою та міжвидовою конкуренцією; впливом несприятливих абіотичних чинників середовища.

Зазначені фактори спричиняють ослаблення та всихання дерев, що, у свою чергу, супроводжується їх заселенням стовбуровими шкідниками, які виступають переносниками патогенних мікроорганізмів.

Також треба зазначити, що у частини обстежених соснових деревостанів, відбувається ослаблення через ураження їх рослиною напівпаразитом омелою австрійською (*Viscum album*). Заселення нею в кронах дерев спостерігається слабкого та середнього ступенів, а в середньому становить 3-5 кущів на одне дерево. Первинне ослаблення через пригнічення омелою її фізіологічних функцій веде до поступового відмирання частини гілок в кроні, яке одночасно супроводжується, а надалі підсилюється заселенням комплексом стовбурових шкідників.

В насадженнях в домішку також є дерева дуба звичайного (*Quercus robur* L.). Виявлено всихаючі та сухостійні дерева, уражені несправжнім дубовим трутовиком (*Phellinus robustus* Karst.), який спричиняє жовто-буру гниль стовбура. На окремих деревах наявні сухобочини, гнилеві виразки, дупла та інші ознаки стовбурової гнилі. Ослаблення та відмирання дерев також пов'язане з пошкодженням дубовою вузькотілою златкою (*Agrilus biguttatus* F.).

У дерев берези повислої (*Betula pendula* Roth.) спостерігається ураження березовою губкою та несправжнім трутовиком, що проявляється суховершинністю, висиханням гілок і відмиранням окремих дерев.

Повнота насаджень у межах обстежених ділянок є нерівномірною, з наявністю ділянок розрідження різного ступеня.

ВИСНОВОК

За результатами проведеного лісопатологічного обстеження встановлено, що санітарний стан обстежених насаджень Димерського надлясництва філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України» має ознаки деградації, з наявністю ослаблених дерев, що спричинені різними видами патологій.

Насадження характеризуються переважно слабким та середнім ступенями пошкодження, однак наявні чинники негативного впливу спричиняють їх подальше ослаблення та вже призводять до погіршення санітарного стану.

У результаті обстеження встановлено такі основні причини розладнання насаджень:

стовбурові шкідники — **203.6 га** слабого ступеню пошкодження;
хвороби лісу – соснова губка – **32.1 га** слабого ступеню пошкодження;
хвороби лісу – коренева губка – **4.0 га** слабого ступеню пошкодження;
аварії та стихійне лихо – **64.4 гектари**.

Осередки шкідників і хвороб мають дифузний характер, виражених локалізованих осередків не виявлено.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

З метою поліпшення санітарного стану лісів, запобігання подальшому поширенню шкідників та хвороб, а також збереження біологічної стійкості насаджень, рекомендується провести у 2026 році вибіркові санітарні рубки на загальній площі **304.1 гектарів** відповідно до вимог пунктів 2, 5, 6, 9, 10, 13, 14, 16, 19, 23 Правил, з урахуванням вимог чинного лісового та природоохоронного законодавства.

Під час проведення заходів необхідно:

- забезпечити своєчасне вилучення сухостійних, відмираючих та сильно ослаблених дерев;
- видалити дерева, заселені стовбуровими шкідниками та уражені хворобами;
- дотримуватися технологій проведення рубок з мінімізацією негативного впливу на навколишнє природне середовище.

Лісокористувачу необхідно:

- організувати **посилений моніторинг санітарного стану насаджень**;
- здійснювати своєчасне виявлення нових осередків шкідників і хвороб;

Своєчасне та повне виконання зазначених заходів сприятиме:

- стримуванню поширення стовбурових шкідників;
- локалізації інфекційних хвороб;
- підвищенню біологічної стійкості насаджень;
- поліпшенню загального екологічного стану лісів.

Підписи:

Галина ЗАБОЛОТНЯ

Вікторія ШВЕНЬ

Михайло ЛІНКЕВИЧ

Ігор ДЕМИДАСЬ

Владислав ВЕРБА

Валентин ЛУЦИШИН

Владислав ВЕРБА

В'ячеслав ХОМУТОВСЬКИЙ

Євген БРУЙ